

بلایای طبیعی و

زمین‌لرزه ویرانگر اواخر مردادماه ۹۳ (زمان نگارش این نوشتار) در منطقه آبدانان (مورموری) که خبر آن از رسانه‌ها به اطلاع همگان رسید یکی از بلایای طبیعی به‌شمار می‌رود و با توجه به موقعیت جغرافیایی- زمین‌شناسی کشورمان، از اهمیت خاصی برخوردار است. به همین مناسبت لازم دیدم یک‌بار دیگر چند کلامی درباره بلایای طبیعی تقدیم دوستان نمایم.

در تقویم سالانه ما مناسبت‌های فراوانی به چشم می‌خورند که هر کدام ویژگی‌های خاص خود را دارند و معمولاً در آن‌ها برنامه‌هایی نیز اجرا می‌شوند. این برنامه‌ها، هر یک، یادمانی هستند برای آن‌که مناسبت مورد نظر مشمول مرور زمان نشود و از یادها نرود.

یکی از این مناسبت‌ها در تقویم کشورمان، روز بیستم مهرماه است که روز «ایمنی در برابر بلایای طبیعی» و یا ۱۸ آذر که روز مانور زمین‌لرزه نام‌گذاری شده است. در بعضی نقاط کشور به‌ویژه مدارس، ایمنی در برابر زمین‌لرزه در مکان و زمان محدودی تمرین می‌شود و بعد هم می‌رود تا یک‌سال دیگر و روز بیستم مهرماه و ۱۸ آذر سال بعد. گویی بلایای طبیعی فقط زمین‌لرزه است و آن هم ممکن است در سال یک‌بار و در تاریخ معینی رخ دهد!

ما بارها در صفحات این فصل‌نامه انواع بلایای طبیعی و موقعیت کشورمان را در این خصوص بررسی کرده و لزوم آموزش‌هایی در جهت مقابله با آن‌ها را یادآور شده‌ایم. گفته‌ایم که کشورمان جزو ده کشور اول بلاخیز جهان و دارای بلایای

مقابله با آنها

منظومه شمسی نشسته، سال ۲۰۰۸ از سوی سازمان ملل متحد، سال «سیاره زمین» نامیده شد و به همین دلیل راهکارهایی برای پیشگیری از این نابودی پیشنهاد شده بود و بخشی از آن به علوم زمین مربوط می‌شد و در این جا فرازهایی از آن بازگو می‌شود.

● امروزه دانشمندان علوم زمین نقش آفرینان کلیدی در پایداری زمین هستند.

● از دانشمندان علوم زمین انتظار می‌رود، با به‌کارگیری این علم که ما امروز بسیار نیازمند آن هستیم، با تحقیق و بررسی درباره چگونگی تأمین انرژی‌های مورد نیاز بشر که خاستگاه زمینی دارند، مسائل و مشکلات کره زمین را ارزیابی کنند و آن را از خطر نابودی نجات دهند. این دانشمندان در واقع خادمان اصلی سیاره زمین هستند.

● امروز کار دانشمندان علوم زمین به‌گونه‌ای است که از کلیه اعمال و ارتباطات بین زمین، حیات، آب و هوا آگاه‌اند و به دقت آن‌ها را زیر نظر دارند. اکنون دانشمندان علوم زمین به‌گونه‌ای پیشرفت کرده‌اند که نه تنها از گذشته کره زمین دانسته‌های بسیار باارزشی به دست می‌دهند، بلکه بسیاری از وقایع آینده آن را نیز می‌توانند پیش‌بینی کنند.

بلی با بهره‌گیری از توانایی‌های دانشمندان علوم زمین می‌توان در بسیاری از موارد به مقابله با بلایای طبیعی کشور رفت و بر آن‌ها چیره شد. به یکبار امتحانش می‌ارزد.

طبیعی است. باز گفته‌ایم که با توجه به موقعیت زمین‌ساخت جهانی، ایران زمین در کمربند کوه‌زایی آلپ-همالیا قرار گرفته و در آن زمین‌لرزه از محتمل‌ترین بلایای طبیعی است که در کشور خودمان بارها شاهد آن بوده و هستیم. زمین‌لرزه‌های ویرانگر بوئین‌زهرا (۱۳۴۱)، طیس (۱۳۵۷)، رودبار (۱۳۶۹)، بم (۱۳۸۱) و آخرین آن‌ها یعنی زمین‌لرزه آبدانان مورموری (۱۳۹۳) از جمله این زمین‌لرزه‌ها هستند که از چگونگی آن اطلاع پیدا کرده‌ایم. در زمین‌لرزه اخیر شانس بزرگ آن بود که زمان وقوع روز بود و وقوع چند پیش‌لرزه نیز از قبل به مردم هشدار داده بود، و لذا خوشبختانه با تلفات جانی همراه نشد، ولی هر از گاهی خبر وقوع سیلاب و زیان‌های جانی و مالی آن از گوشه دیگری از مملکت می‌رسد.

در جای (سیستان) خبر از توفان‌های شنی گزارش می‌شود و کوه رانش‌ها در منطقه دیگر. زمین‌لرزه، آتش‌فشان، طوفان‌های شنی، کویرزایی، زمین‌رانش، کوه‌ریزش، سیل، خشک‌سالی و... همگی از بلایای طبیعی هستند که نقاط مختلف کشورمان بر حسب موقعیت اقلیمی با آن دست به گریبان‌اند، می‌پرسید چاره چیست و چگونه می‌توان با این همه بلایای طبیعی مقابله کرد؟

اگر در بایگانی مجله‌تان به شماره ۵۲ این فصل‌نامه با عنوان «ویژه‌نامه» نگاهی بیندازید، مطلب مهمی را درباره آینده زمین خواهید دید. در آن شماره یادآور شده‌ایم، با توجه به خطر نابودی که در کمین کره زمین، این تنها زیستگاه بشر در